

LIETUVOS RESPUBLIKOS TEISINGUMO MINISTERIJA

Biudžetinė įstaiga, Gedimino pr. 30, LT-01104 Vilnius,
tel. (8 5) 266 2984, faks. (8 5) 262 5940, el. p. rastine@tm.lt,
atsisk. sąskaita LT574010051004670211 Luminor Bank AS, banko kodas 40100.
Duomenys kaupiami ir saugomi Juridinių asmenų registre, kodas 188604955

Lietuvos Respublikos Vyriausybei

2020-09- Nr.

DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS VARTOTOJŲ TEISIŲ APSAUGOS ĮSTATYMO NR. I-657 12, 22², 23, 23³, 25, 27, 28, 29³, 32, 33, 40 STRAIPSNIŲ, PRIEDO PAKEITIMO IR ĮSTATYMO PAPILDYMO 35¹ IR 35² STRAIPSNIAIS ĮSTATYMO PROJEKTO

Teisingumo ministerija teikia Lietuvos Respublikos vartotojų teisių apsaugos įstatymo Nr. I-657 12, 22², 23, 23³, 25, 27, 28, 29³, 32, 33, 40 straipsnių, priedo pakeitimo ir įstatymo papildymo 35¹ ir 35² straipsniais įstatymo projektą (toliau – Projektas). Projektu siekiama šių tikslų:

1) efektyvesnio vartojimo ginčų neteisminio sprendimo, skatinant pardavėjus, paslaugų teikėjus kuo anksčiau taikiai išspręsti ginčus su vartotojais ir sumažinti Valstybinės vartotojų teisių apsaugos tarnybos (toliau – VVTAT) vartojimo ginčų neteisminio sprendimo krūvį;

2) efektyvesnės vartotojų apsaugos nuo nesąžiningų sąlygų vartojimo sutartyse, aiškiai reglamentuojant VVTAT atliekamą vartojimo sutarčių nagrinėjimą dėl nesąžiningų sąlygų nustatymo, įskaitant išankstinį (*ex ante*) vartojimo sutarčių projektų vertinimą dėl nesąžiningų sąlygų, taip pat nustatant pardavėjų, paslaugų teikėjų atsakomybę už nustatytų nesąžiningų sąlygų taikymą.

Pažymėtina, kad Projektu siekiama užtikrinti Valstybės kontrolės 2019 m. liepos 16 d. valstybinio audito ataskaitoje Nr. VA-4 „Ar užtikrinama vartotojų teisių apsauga“¹ pateiktą rekomendaciją, susijusią su vartojimo sutarčių nesąžiningų sąlygų kontrole ir vartojimo ginčų neteisminiu sprendimu, įgyvendinimą.

Atkreiptinas dėmesys į tai, kad 2016–2019 metų laikotarpiu metinis VVTAT išnagrinėjamų vartojimo ginčų skaičius padidėjo 54 proc. (nuo 3 076 iki 4 726). 2019 metais VVTAT išnagrinėjo 4 726 vartojimo ginčus ir priėmė 1 775 sprendimus dėl ginčo esmės. Taigi, VVTAT tenka itin didelis individualių vartojimo ginčų neteisminio sprendimo krūvis. Be to, reikia pažymėti, kad VVTAT vykdomoje vartojimo ginčų neteisminio sprendimo procedūroje mažėja pasiektų taikių susitarimų lygis – nuo 54 proc. (nuo visų gautų vartojimo ginčų) 2018 m. iki 43 proc. 2019 m.

VVTAT duomenimis, vidutinės vieno vartojimo ginčo nagrinėjimo VVTAT sąnaudos yra apie 270 eurų.

Siekiant skatinanti didesnę pardavėjų, paslaugų teikėjų suinteresuotumą spręsti vartojimo ginčus taikiai, Projekte numatoma pardavėjo, paslaugų teikėjo pareiga atlyginti vartojimo ginčus nagrinėjančios institucijos ginčo nagrinėjimo išlaidas, kai priimamas sprendimas vartotojo naudai (patenkinti vartotojo reikalavimus arba juos patenkinti iš dalies). Šių išlaidų dydis bus nustatytas

¹ Ataskaita prieinama adresu https://www.vkontrole.lt/audito_ataskaitos.aspx?tipas=2.

pagal Vartojimo ginčų neteisminio sprendimo procedūros taisykles ir jis turės būti pagrįstas vartojimo ginčo neteisminio sprendimo sąnaudomis.

Projekte taip pat numatoma minimalų ginčo vertės dydį reglamentuoti Vartojimo ginčų neteisminio sprendimo procedūros taisyklėse, o ne įstatyme. Tai leistų išvengti pernelyg dažno įstatymo keitimo ir atsižvelgti į pasikeitusias ekonomines ir socialines sąlygas (pavyzdžiui, infliacijos lygį, vartotojų elgseną).

Projekte detaliai reglamentuojama vartojimo sutarčių nagrinėjimo dėl nesąžiningų sąlygų nustatymo administracinė procedūra: procedūros pradžia (VVTAT sprendimo pradėti arba atsisakyti pradėti vartojimo sutarties nagrinėjimą dėl nesąžiningų sąlygų nustatymo priėmimas), procedūros vykdymas (rašytinio proceso tvarka), terminai, pardavėjo, paslaugų teikėjo teisės. Siekiant aukšto vartotojų apsaugos lygio ir skaidrumo, numatomas VVTAT nutarimų dėl vartojimo sutarčių nesąžiningų sąlygų skelbimas VVTAT interneto svetainėje. Bendrosios kompetencijos teismai, kurie turi pareigą *ex officio* vertinti vartojimo sutarčių sąlygų atitiktį nesąžiningumo kriterijams, ir toliau spręs ginčus dėl vartojimo sutarčių sąlygų nesąžiningumo – nustatoma pardavėjo, paslaugų teikėjo teisė, nesutinkant su VVTAT priimtu nutarimu dėl vartojimo sutarties nesąžiningų sąlygų, pateikti ieškinį bendrosios kompetencijos teisme Civilinio proceso kodekso nustatyta tvarka.

Siekiant nesąžiningų sąlygų prevencijos, Projekte taip pat reglamentuojamas išankstinis (*ex ante*) viešųjų vartojimo sutarčių projektų standartinių sąlygų vertinimas dėl nesąžiningų sąlygų.

Projektu siūloma nustatyti atsakomybę už vartojimo sutarčių nesąžiningų sąlygų taikymą. Pažymėtina, kad atsakomybė pardavėjui, paslaugų teikėjui būtų taikoma tik tuo atveju, jeigu jis toliau taikytų nesąžiningomis pripažintas sąlygas po atitinkamo sprendimo įsigaliojimo arba, jeigu pardavėjas, paslaugų teikėjas nesilaikytų savo pateiktų rašytinių įsipareigojimų.

Atsižvelgiant į tai, kad dėl nesąžiningų sąlygų taikymo ir dėl nesąžiningos komercinės veiklos gali būti padaryta panaši žala vartotojų kolektyviniams interesams, Projekte numatomos tokios paties dydžio sankcijos (baudos), kaip ir Lietuvos Respublikos nesąžiningos komercinės veiklos vartotojams draudimo įstatyme: bauda iki 3 procentų metinių pajamų, bet ne didesnė negu 100 000 eurų, o pažeidimą padarius pakartotinai per vienus metus, – bauda iki 6 procentų metinių pajamų, bet ne didesnė negu 200 000 eurų.

Kartu numatoma, kad tais atvejais, kai pažeidimu nepadaroma esminės žalos saugomiems vartotojų interesams, vadovaujantis teisingumo ir protingumo kriterijais, pardavėjui, paslaugų teikėjui gali būti taikomas įspėjimas, neskiriant baudos.

Projekte nauja redakcija išdėstomas Vartotojų teisių apsaugos įstatymo priedas, kuriame išvardijami įgyvendinami Europos Sąjungos teisės aktai, suderinant jį su Nuorodų į Europos Sąjungos teisės aktus teikimo teisės aktuose reikalavimų aprašu, patvirtintu Lietuvos Respublikos teisingumo ministro 2020 m. kovo 6 d. įsakymu Nr. 1R-72 „Dėl Nuorodų į Europos Sąjungos teisės aktus teikimo teisės aktuose reikalavimų aprašo patvirtinimo“.

Projektas yra susijęs su direktyvos 93/13/EEB² ir direktyvos 2009/22/EB³ įgyvendinimu. Direktyva 93/13/EEB jau yra perkelta į nacionalinę teisę. Projekto nuostatos užtikrina direktyvos 93/13/EEB 7 straipsnio tinkamą įgyvendinimą (pridedama atitikties lentelė). Direktyva 2009/22/EB kodifikavo direktyvą 98/27/EB ir jos pakeitimus, todėl Projektu užtikrinamas direktyvos 2009/22/EB įgyvendinimas (pridedama atitikties lentelė).

Projektas paskelbtas Lietuvos Respublikos Seimo kanceliarijos teisės aktų informacinėje sistemoje ir Teisingumo ministerijos interneto svetainėje. Atskirų konsultacijų su visuomene nenumatoma.

² 1993 m. balandžio 5 d. Tarybos direktyva 93/13/EEB dėl nesąžiningų sąlygų sutartyse su vartotojais.

³ 2009 m. balandžio 23 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2009/22/EB dėl ieškinių dėl uždraudimo ginant vartotojų interesus.

Projektas atitinka Septynioliktosios Lietuvos Respublikos Vyriausybės veiklos programą, kuriai pritarta Lietuvos Respublikos Seimo 2016 m. gruodžio 13 d. nutarimu Nr. XIII-82.

Projektui įgyvendinti papildomų valstybės biudžeto lėšų nenumatoma.

Projektą parengė Teisingumo ministerijos Teisinės apsaugos grupė (vadovė – Natalija Žilinskienė, tel. 266 2934, el. p. n.zilinskiene@tm.lt, tiesioginis rengėjas – vyr. patarėjas Algis Baležentis, tel. 266 2927, el. paštas a.balezentis@tm.lt).

Projektas buvo pateiktas išvadoms gauti Lietuvos Respublikos ekonomikos ir inovacijų ministerijai, Ryšių reguliavimo tarnybai, Lietuvos bankui, Valstybinei energetikos reguliavimo tarybai, Valstybinei vartotojų teisių apsaugos tarnybai, Lietuvos advokatūrai, Nacionalinei teismų administracijai, vartotojų asociacijoms (Lietuvos vartotojų organizacijų aljansui ir Nacionalinei vartotojų konfederacijai), verslo organizacijoms (asociacijai „Investors‘ forum“, Lietuvos darbdavių konfederacijai, Lietuvos pramonininkų konfederacijai, Lietuvos verslo konfederacijai, Lietuvos prekybos, pramonės ir amatų rūmų asociacijai). Pastabas ir pasiūlymus Projektui pateikė Ekonomikos ir inovacijų ministerija, Lietuvos bankas, Valstybinė energetikos reguliavimo taryba, Valstybinė vartotojų teisių apsaugos tarnyba, Nacionalinė teismų administracija, Lietuvos advokatūra ir Lietuvos vartotojų organizacijų aljansas. Valstybinės vartotojų teisių apsaugos tarnybos pateiktos pastabos buvo suderintos darbo tvarka (išskyrus dvi pastabas). Dėl pastabų, į kurias neatsižvelgta, pateikta derinimo pažyma.

PRIDEDAMA:

1. Lietuvos Respublikos vartotojų teisių apsaugos įstatymo Nr. I-657 12, 22², 23, 23³, 25, 27, 28, 29³, 32, 33, 40 straipsnių, priedo pakeitimo ir įstatymo papildymo 35¹ ir 35² straipsniais įstatymo projektas, 8 lapai.

2. Lietuvos Respublikos vartotojų teisių apsaugos įstatymo Nr. I-657 12, 22², 23, 23³, 25, 27, 28, 29³, 32, 33, 40 straipsnių, priedo pakeitimo ir įstatymo papildymo 35¹ ir 35² straipsniais įstatymo projekto lyginamasis variantas, 9 lapai.

3. Aiškinamasis raštas, 6 lapai.

4. Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimo projektas, 1 lapas.

5. Direktyvos 93/13/EEB dalinė atitikties lentelė, 6 lapai.

6. Direktyvos 2009/22/EB atitikties lentelė, 7 lapai.

7. Derinimo pažyma, 5 lapai.

8. Suinteresuotųjų institucijų išvados.

Teisingumo ministras
Jankevičius

Elvinas

Algis Baležentis, (8 5) 266 2927, el. p. algis.balezentis@tm.lt